

Albert S. Kotowski

orcid: 0000-0003-2639-0417

albert.kotowski@outlook.de

Kronika Bydgoska, 2024

tom XLV (45), s. 127–138

DOI: 10.34767/KB.2024.45.06

Tajemnica grobu z II wojny światowej na cmentarzu bydgoskiej parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Abstrakt. Autor wyjaśnił zagadkę tajemniczego grobu z II wojny światowej na cmentarzu bydgoskiej parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Bydgoszczy. Przez wiele lat pozostawał on pod opieką lokalnej Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Pochowano w nim Attilio Zoldana, Włocha, jeńca niemieckiego obozu w Solcu Kujawskim utworzonego w celu budowy stoczni rzecznej na Wiśle.

Słowa kluczowe: Attilio Soldan, Włoch, jeńiec niemiecki, obóz w Solcu Kujawskim, cmentarz parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Bydgoszczy

The mystery behind the World War II grave in the cemetery of the Bydgoszcz Parish of the Sacred Heart of Jesus

Abstract. The author explained the mystery behind the World War II grave in the cemetery of the Bydgoszcz Parish of the Sacred Heart of Jesus. For many years, it has been cared for by the local Council for the Protection of Remembrance of Struggle and Martyrdom. It was a burial site of Attilio Soldan, an Italian prisoner-of-war who was kept in the German camp of Solec Kujawski, established for the purpose of construction of a river shipyard on the Vistula River.

keywords: Attilio Soldan, an Italian, German prisoner-of-war, camp in Solec Kujawski, cemetery of the Bydgoszcz Parish of the Sacred Heart of Jesus

Odwiedzam często groby bliskich na cmentarzu Najświętszego Serca Pana Jezusa, położonym przy ulicy Zaświat. Zmierzając do grobu jednej z ciotek, położonego tuż przy kaplicy cmentarnej, wybierałem na ogół główny ganek, jednak

tym razem poszedłem równoległą ścieżką B. W pewnym momencie moją uwagę zwrócił grób niezwykle, z pewnością najstarszy nagrobek na tej nekropolii. Nie to jednak było najbardziej zaskakujące, ale umieszczona na krzyżu owalna tabliczka, której kształt wskazywał, iż grób był wcześniej pod opieką Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa¹.

Oto treść napisu:

śp.
ATTILIO
SOLDAN
włoski jeńiec
obozu hitlerowskiego
Ur. 12. VII. 1907
Zm. 13. IV. 1942

¹ Zlikwidowana w 2016 roku, jej kompetencje przejął częściowo IPN.

Od razu powstała u mnie wątpliwość: jak mógł Włoch być jeńcem obozu hitlerowskiego i to w 1942 roku, przecież Włosi byli sojusznikami Hitlera? Postanowiłem jako historyk podjąć próbę wyjaśnienia tego napisu (jak się okaże, czasami przypomina to raczej pracę detektywa). W pierwszym rządzie udałem się do biura parafialnego parafii NSPJ przy placu Piastowskim, gdzie dzięki uprzejmości proboszcza uzyskałem wgląd do Liber Mortuorum, czyli księgi zmarłych z 1942 roku. Szukając po dacie śmierci z pomnika w kwietniu, niestety, żadnego Soldana nie znalazłem. Wobec tego postanowiłem poszukać wstecz i oto pod datą 13 marca 1942 roku pod numerem 89 dokonano następującego zapisu:

Annus Domini 1942										
Nr	Annus et Mensis. 1942.	Obitus Dies		Sepulture Dies	In quo loco.	Nomen et Cognomen.	Aetas.			Conditio.
		Dies.	Hora.				An-nus.	Mensis.	Dies.	
86	Martius	12	8 ⁰⁰	15	Spiebbelstr. 39	+ Brigine Jędrzejewski	94	3	3	Kiel
87	— 4 —	14	10	17	Raiffisenweg	+ Frau Fritlik	11	3	25	ork.
88.	— 4 —	14	16 ¹⁵	18	Spitt. Land H. 30. St. 107.	+ Blibiet Ponianowski	99	11	28	— 4 —
89.	— 4 —	13	11	17	Kirkbrunk Schulitz	+ Attilio Zoldan	07	7	12	— 4 —
90.	— 4 —	17	10 ¹⁵	3	R. Ley St. 88.	+ Anna Noszak	73	7	4	— 4 —
91.	— 4 —	17	18	4	Kilianstr. 15.	+ Martin Marplewski	73	11	11	— 4 —
92.	— 4 —	17	25	22	Oberbakestr. 117.	+ Stephan Kropinski	74	12	26	— 4 —
93.	— 4 —	16	8	20	Freisaustr.	+ Antonius Manark	95	6	9	— 4 —

Dnia 13 marca o godz. 11.00 w Szpitalu Diakonisk² zmarł Attilio Zoldan, urodzony 12.7.1907 roku, żonaty; pogrzeb miał miejsce w dniu 17 marca. A więc nasz Soldan z pomnika nazywał się w rzeczywistości ZOLDAN! Był to bez wątpienia ten sam człowiek, na co wskazywała data urodzenia. Księga była imponująca i nie zmieściła mi się na jednym zdjęciu, oto część dalsza:

2 Pod spodem znajduje się dopisek Schulitz, ale w Solcu Kujawskim nie było szpitala diakonisk, takowy znajdował się w Bydgoszczy, przy dzisiejszej ulicy Seminaryjnej.

Annus Domini 1942							
Conditio et confessio Patris	Nomen et Cognomen		Mortis		Morbis.	Unde patet Curato personam defunctam esse eandem sicut ipsi relictum.	Adnotationes.
	Patris	Matris	Locum	Tempus			
Libertus	Thaddeus	Franziskus Hajdicki				Br. 13. 3. 42. 534/42.	Bepl
Libertus	Simon	Jurina Spalczowski				Br. 16. 3. 42. 553	munita
	Peter Malicki	/				Br. 16. 3. 42. 556	—
	Jonas	Katharina Straga				Br. 14. 3. 42. 576.	non munita
	Adelbert Kasperowski	Margarete Modolewski				Br. 18. 3. 42. 575	munita
	Jozef	Katharina Sudolowski				Br. 18. 3. 42. 579	—
	Valentin	Marianne Zamorski				Br. 19. 3. 42. 581	—

Ten fragment zapisu przekazuje następujące informacje: imiona rodziców – Isaias i Catharina z d. Straga; świadectwo zgonu wystawione w Bydgoszczy w dniu 14.3.1942 r., pod nr. 546; bez zaopatrzenia sakramentalnego.

Kilka zagadek więc się wyjaśniło, przy okazji znalazłem kolejny błąd na tabliczce umieszczonej na krzyżu. To jednak nie koniec. Nasuwały się nowe pytania: kto odebrał zwłoki, kupił trumnę, zapłacił miejsce na cmentarzu i koszty pochówku? Na odpowiedzi było za wcześnie. Zaintrygował mnie dopisek pod miejscem zgonu *Schulitz*, a więc Solec Kujawski. Co mogło wiązać Zoldana z Solcem Kujawskim? Z zapisu w księdze zmarłych wynikało, że świadectwo zgonu wystawiono w Bydgoszczy pod numerem 546. Była to ważna informacja, więc udałem się do Urzędu Stanu Cywilnego w nadziei odnalezienia jego świadectwa zgonu. Był to strzał w dziesiątkę: dzięki uprzejmości urzędników otrzymałem kopię świadectwa zgonu, wystawionego przez Urząd Stanu Cywilnego (Standesamt Bromberg):

Nr. 546.

C

Bromberg, den 14. März 1942.

Der Verstorbenen in Kalenifferstraße bei Luga in Schloby
Attilio Zoldan, ~~ausfallig~~ —

wohnhaft in Longarone, Kreis Belluno in Italien,

ist am 13. März 1942 um 11 Uhr — Minuten

in Bromberg im Kreistuffen Krankenhause II verstorben.

Der Verstorbene war geboren am 12. Juli 1907 —

in Longarone, Kreis Belluno in Italien.

(Standesamt _____ Nr. _____)

Vater: Attilio Zoldan, aus Longarone,
gebürtig ausfallig in Longarone; _____Mutter: Konstanze Zoldan geb. von Praga,
ausfallig in Longarone; _____Der Verstorbene war ~~nicht~~ verheiratet mit der Frau
Zoldan geb. von De Wecki, ausfallig in
Longarone; _____Eingetragen auf ~~mündliche~~ — schriftliche — Anzeige des Kreistuffen Krankenhause II (Kalenifferstraße bei Luga) in Bromberg.

D. Anzeigende _____

-Vorgelesen, genehmigt und _____ unterschrieben-

Der Standesbeamte

In Vertretung: WieseTodesursache: Lungenentzündung; allgemein
Krankheitsanfall mit Komplikationen bei Lungenentzündung
Eheschließung des Verstorbenen am _____ in _____(Standesamt Wiesenthal Nr. _____).

W tłumaczeniu tekst aktu zgonu brzmi następująco:

Nr. 546 Bydgoszcz, dnia 14 marca 1942 r.

Mąż zaufania we włoskim obozie pracy w Solcu Kujawskim ATTILIO ZOLDAN³, katolik, zamieszkały w Longarone, pow. Belluno we Włoszech, zmarł w dniu 13 marca 1942 roku o godz. 11.00 w Bydgoszczy w Miejskim Szpitalu II.

Zmarły urodził się dnia 12 lipca 1907 roku w Longarone, pow. Belluno we Włoszech.

Ojciec: robotnik Izajasz Zoldan, zmarł, ostatnio zamieszkały w Longarone;

Matka: Katarzyna Zoldan z d. Straga, zamieszkała w Longarone.

Zmarły był żonaty z Rosettą Zoldan, z d. DE WECKI⁴, zamieszkałą w Longarone.

Zapisano na podstawie pisemnego doniesienia Miejskiego Szpitala II (szpital diakonisek) w Bydgoszczy.

Urzędnik Stanu Cywilnego

W zastępstwie: (-) Wiesie

Przyczyna zgonu: gruźlica węzłów chłonnych; ogólne wycieńczenie i zaburzenia krążenia przy gruźlicy węzłów chłonnych.

Dzięki temu dokumentowi uzyskałem cenne informacje, przede wszystkim o tym, z jakiego obozu pracy pochodził Zoldan, że był tam mężem zaufania, to znaczy w jakimś sensie przełożonym, a może reprezentantem mieszkających tam włoskich pracowników cywilnych wobec władz niemieckich i zapewne zatrudniającego ich pracodawcy. Jest wielce prawdopodobne, że prowadził także dokumentację związaną z funkcjonowaniem obozu. Inną interesującą informacją było nazwisko panięńskie jego żony, które urzędnik starannie wykaligrafował, a które stanowi kolejną zagadkę. Być może chodzi o nazwisko De Weck, które wprawdzie występuje we Włoszech, ale niezwykle rzadko. Możliwe też, że urzędnik przekręcił nazwisko, które brzmiało bardziej polsko, ale to otwiera pole do spekulacji, które pomogłyby ewentualnie ustalić, kto odebrał zwłoki ze szpitala oraz zorganizował i opłacił pogrzeb. Ale zostawmy na razie te spekulacje, spróbujmy dowiedzieć się czegoś więcej o obozie w Solcu Kujawskim. W tym celu udałem się do Archiwum Państwowego w Bydgoszczy. W aktach Solca Kujawskiego znalazłem kilka przydatnych teczek, choć były to tylko informacje szczątkowe.

3 Nazwisko zapisane kaligraficznie.

4 Nazwisko zapisane kaligraficznie.

1981 Kursgefeld
23/2.1942

Verzeichnis
der auf der Baufelle in Schulitz
beschäftigten Italiener.

Nr.	Name	Vorname	Geb.- jahr	Part.	Beschäft. sigt als	Wohnort in Italien	Wohnort in Schulitz
4	Abbate ✓	Alfonso	27.1.02	part. 13.	Handl. ver.	Rossano	Baracke lager
6	Ammaroso ✓	Fruscietto	1.1.90	14.	Arbeiter	Maugrime	-
10	Bele ✓	Giuseppe	17.5.98	part. 33.	Buch	Lugarone	-
12	Barattin ✓	Angelo	13.8.06	part. 13.	Arbeiter	Chiesappaga	-
13	Belfi ✓	Ferdinando	18.7.98	part.	-	Sacromonte	-
14	Borsei ✓	Ernesto	12.9.01	part. 13.	-	Depontolo	-
15	Bianchi ✓	Beniamini	4.1.99	part.	-	Lugarone	-
16	Bellaver ✓	Pietro v.	24.8.00	part. 23.	-	Luero	-
17	Budel ✓	Giovanni	28.1.94	-	-	Cesimaggio	-
18	Bennato ✓	Giovanni	16.8.02	part. 43.	-	Orsile	-
20	Budel ✓	Ernesto	25.1.05	part. 33.	1-4-	S. Giustina	-
22	Barbieri ✓	Massimiliano	17.6.96	part. 33.	1-4-	S. Barbara	-
	Castellan ✓	Christiano	25.7.99	part.	Arbeiter	-	-
30	Cicciariello ✓	Egidio	16.8.05	part. 33.	Arbeiter	Pieve Cadore	-
31	Curei ✓	Francesco	9.7.88	part. 43.	Arbeiter	Caprignano	-
34	Codin ✓	Giuseppe	6.6.85	part.	Buch	Verona	-
	Dal Molin ✓	Angelo	22.11.98	part.	Arbeiter	-	-
44	Dilelto ✓	Giuseppe	30.10.92	part. 83.	-	Beltarione	-
46	D. Gsep ✓	Ferruccio	8.6.13	part. 13.	-	Belluno	-
47	Di Lorenzo ✓	Ebo	2.6.09	-	1-2-	Vodo Cadore	-
50	Dal Terra ✓	Giovanni	30.10.99	part. 23.	1-4-	S. Giustina	-
51	Dalle Grave ✓	Nomberto	5.9.00	part. 33.	1-4-	S. Giustina	-
52	De Franco ✓	Giuseppe	17.9.08	part. 33.	Arbeiter	Caprignano	-
54	Festini Capela ✓	Gilda	4.4.11	part.	Arbeiter	S. Gallo	-
60	Fossen ✓	Emilio	10.5.95	part. 43.	1-4-	Seren Grappa	-

Num. Nr.	Name	Vorname	Geboren am	Stand	Beschäft. Tage	Wohnung in Italien	Schicksal
121	Lazio	Bernardin	2.7.06.	weib. 1 1/2	Arbeiter	Feltre	Verstorb.
123	Spetti	Luigi	11.11.00.	weib. 3 1/2	-	Fassa d'Alpe	Lebend.
124	Gusnetto	Giovanni	9.2.23	weib. 6 1/2	-	Luera	-
125	Leot	Giovanni	15.12.24.	weib. 2 1/2	-	Cesimaggio	-
129	Tomodo	Antonio	19.12.25.	weib. 3 1/2	-	Belluno	-
130	Falin	Giovanni	3.5.06.	weib. 2 1/2	-	Feltre	-
132	Turzin	Cecilia	3.9.99.	weib. 2 1/2	-	Belluno Luzza	-
133	Tallerico	Giuseppe	28.4.02	weib. 3 1/2	-	Cosenza	-
136	Vignage	Amberto	4.8.00.	weib. 1	-	Cesimaggio	-
138	Vallone	Nicola	19.7.01.	weib. 2 1/2	Handl.	Celico	-
140	Saldan	Affilio	12.7.07.	weib. 4 1/2	Handl.	Umberia	-
141	Zanellin	Vittorina	31.12.04.	weib. 1 1/2	Arbeiter	Celico	-
143	Zancanaro	Alvino	11.12.10.	weib. 5 1/2	-	Assisi	-
144	Zanon	Giuseppe	30.12.11.	weib. 1	-	Fassa d'Alpe	-
145	Zarin	Atlessandro	6.3.98.	weib. 1 1/2	-	Francis	-
146	Zanella	Domenico	27.3.99.	weib. 1	Träger	Cesimaggio	-
147	Zanella	Ottore	14.5.96.	weib. 3 1/2	Arbeiter	-	-
149	Zagotto	Francesca	8.1.94.	weib. 3 1/2	-	Celico	-
	Gerardini	Carmina	2.11.90.	77	Mutter	Celico	-

Cennym znaleziskiem była zachowana lista pracowników włoskich, sporządzona 23.02.1942 roku, zawierająca 149 nazwisk, gdzie pod numerem 140 wymieniony jest Attilio Zoldan, stan cywilny żonaty, czworo dzieci (wpisano 3, potem przekreślono i nadpisano 4, być może czwarte dziecko urodziło się już po przyjeździe Zoldana do Solca). Jako miejsce zamieszkania zapisano Ungheria, co jest zapewne pomyłką. Wymieniono też funkcję: sekretarz, a więc odpowiadającą niemieckiemu określeniu mąż zaufania⁵. 46 osób pochodziło z powiatu Belluno.

Z notatki dodanej do tej listy wynika, że 73 osoby przybyły do obozu niedawno, ponieważ na podstawie tej listy wydano 73 karty płac (Lohnsteuerkarte), kartę wystawia się w Niemczech tylko raz, nowo zatrudnionym pracownikom⁶.

Włosi byli zatrudnieni przez firmę „AHAM” Allgemeine Häuser- und Industriebau AG z Monachium. Jak wynika z pisma do landrata w Bydgoszczy z dnia 7 czerwca 1943 roku, Włosi byli zatrudnieni przy budowie stoczni rzecznej, zleconej przez stocznnię Kriegsmarine w Kilonii; stocznia miała być przeznaczona do celów szkoleniowych dla członków SA. Baraki dla Włochów znajdowały się około 300 m od placu budowy. Ze szkicu tego obozu, znajdującego się w aktach, wynika, że w 1942 roku składał się on z dużego podłużnego baraku i jednego mniejszego, położonego w poprzek, z ogrodzeniem. Nie podano tam jednak żadnych danych dotyczących wymiarów i pojemności pomieszczeń. W następnych latach obóz został zapewne znacznie powiększony. Meldunek krajowego urzędu statystycznego dla prowincji Gdańsk-Prusy Zachodnie podawał, że w dniu 10.10.1943 roku w obozie S.A. Werklager (dla Włochów) przebywały 492 osoby, w tym zwłaszcza pochodzące z terenów zagrożonych nalotami lotniczymi⁷. Trudno powiedzieć, czy w tym obozie przebywali jeszcze Włosi, raczej nie. Zresztą liczba Włochów przebywających w Solcu Kujawskim już we wrześniu 1942 roku wynosiła tylko 62 osoby, co wynika z poniższego zestawienia⁸.

Zestawienie daje w miarę dokładny obraz struktury narodowościowej Solca Kujawskiego i okolicy (nie uwzględniono Volkslisty, być może liczba Polaków byłaby znacznie większa). Zwraca uwagę znaczna liczba ukraińskich kobiet, nic jednak nie wiadomo, gdzie pracowały ani gdzie mieszkały, być może część z nich pracowała jako służba domowa, ale to tylko domysły.

5 Nieco ponad trzy tygodnie później Zoldan już nie żył.

6 Archiwum Państwowe w Bydgoszczy, Akta miasta Solca Kujawskiego, sygn.. 1713 – lista pracowników włoskich (dalej cyt.: APB, 197/ sygn.).

7 APB, sygn. 197/1685.

8 Tamże.

Vorübergehend gemeldete Personen

am 15.9.1942

Benennung	Stadtbezirk			Landbezirk			Gesamtbezirk		
	mnl.	wbl.	zus.	mnl.	wbl.	zus.	mnl.	wbl.	zus.
Deutsche unter 14 Jr.	16	16	32	25	12	37	41	28	69
Deutsche über 14 Jr.	72	44	116	31	28	59	103	72	175
Deutsche insgesamt	88	60	148	56	40	96	144	100	244
Polen unter 14 Jr.	1	2	3	-	-	-	1	2	3
Polen über 14 Jr.	136	3	139	18	4	22	155	9	164
Polen insgesamt	137	5	142	18	4	22	156	11	167
Italiener	62	-	62	-	-	-	62	-	62
Ukrainer	3	69	72	2	1	3	5	70	75
Ausländer insgesamt	65	69	134	2	1	3	67	70	137
Deutsche insgesamt	88	60	148	56	40	96	144	100	244
Polen insgesamt	137	5	142	18	4	22	156	11	167
Personen insgesamt	290	134	424	76	45	121	366	179	545

Zapewne Attilio Zoldan nie był jedynym pracownikiem cywilnym, który zmarł na gruźlicę. Była to przecież choroba zakaźna, która łatwo rozszerzała się w gęsto zaludnionych barakach. Musiał być to nie lada problem, skoro już w dniu 20.08.1940 roku lekarz powiatowy dr Ahrens zwrócił się do urzędu zdrowia powiatu bydgoskiego z prośbą o utworzenie w Solcu Kujawskim gabinetu lekarskiego wraz z poczekalnią, ponieważ zamierza on raz w miesiącu przeprowadzać badania przeciwgruźlicze. Opisał też dokładnie, jakie warunki muszą być zapewnione dla właściwego funkcjonowania gabinetu wraz z gniazdem 220 V z uziemieniem dla przenośnego aparatu rentgenowskiego. We wrześniu 1940 roku prośba dra Ahrensa została spełniona, do jego dyspozycji przeznaczono wcześniejszy polski gabinet dentystyczny⁹.

W ten sposób mogłem wykazać, że w tablicy umieszczonej na grobie Attilio Zoldana prawdziwe jest tylko imię i data urodzenia. Czy 82 lata po tym pogrzebie warto tą tablicę zmienić, czy też pozostawić w takim stanie, jak obecnie. Obawiam się, że ten grób i tak zostanie kiedyś skopany: miejsce w ganku B nieopodal kaplicy cmentarnej jest dość „atrakcyjnym” *location*, a miejsce to, jak się dowiedziałem, nie jest opłacane od kilkudziesięciu lat.

Pozostają pytania: kto odebrał zwłoki ze szpitala, opłacił miejsce na cmentarzu i koszty pogrzebu, kto wreszcie dbał o ten grób? Niektóre pytania, na które znalazłem odpowiedź, zadała znana dziennikarka bydgoska Hanka Sowińska w artykule zamieszczonym w „Gazecie Pomorskiej” w dniu 3.01.2007 roku. Próbowała rozwiązać problem statusu jenieckiego Zoldana, skłaniając się ku tezie, że był być może włoskim antyfaszystą i jeńcem w jednym z obozów fabryki DAG lub MUNy na Osowej Górze. Przy pomocy ówczesnej zarządczyni cmentarza, ustaliła na podstawie księgi cmentarnej, że pogrzeb miał miejsce 17 marca, a więc data śmierci na tabliczce (wówczas prowizoryczna tablica ustawiona była na nagrobku) jest błędna. Wtedy jeszcze ktoś się zajmował grobem: był sówicie przystrojony sztucznymi kwiatami, na grobie stały wypalone znicze. Zarządczyni opowiadała dziennikarce, że grób jest nieopłacany od dawna i powinien być zlikwidowany, ona jednak postanowiła go zostawić, czuła bowiem do tego miejsca jakiś sentyment. Pewnego razu widziała jakąś starszą kobietę, zajmującą się grobem, ale miała w tym momencie klientów, a kiedy wróciła, tej kobiety już nie było. Dziennikarka zwróciła się do Towarzystwa Polsko-Włoskiego, które podobno rozpoczęło poszukiwania rodziny Soldana, który miał jakoby pochodzić z Wenecji (nie wiem, skąd wzięła tą informację). Jeżeli szukano śladów Attilio SOLDANA, to na pewno poszukiwania te zakończyły się fiaskiem¹⁰. Pozostaje nadal tajemnicza osoba, która zajęła się pochówkiem

9 APB, sygn. 197/1807.

10 „Gazeta Pomorska” z 3.01.2007 roku.

i potem dbała o grób. Jedyne, czego możemy być pewni to fakt, że była/był parafianką/parafianinem parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa, w innym bowiem przypadku Zoldan zostałby pochowany na innym cmentarzu bydgoskim, o ile w ogóle by tam trafił.

Zoldan nie był zapewne jedynym Włochem z obozu w Solcu Kujawskim, który zmarł na gruźlicę. Gdzie byli chowani cywilni pracownicy (nie tylko Włosi), czy na cmentarzu parafialnym w Solcu Kujawskim? Czy są jeszcze jakieś ślady po nich w księgach parafialnych? Czy można odtworzyć lokalizację i historię obozów pracy i obozu dla angielskich jeńców wojennych oraz miejsc, w których pracowali? Oto dalsze pytania, które pozostawił nam Attilio Zoldan. Może zainteresują one historyków, zwłaszcza regionalnych, którzy zechcą się zabawić w detektywów.

Nota bene, w internecie można znaleźć genealogię rodziny Zoldan, oczywiście za odpowiednią opłatą, jest też nasz Attilio. Jeśli chodzi o niego, są to jednakże informacje ogólne, nie jest znana data jego śmierci ani gdzie zmarł. Jest tam także Attilio Zoldan, ur. w 1930 roku, zm. 05.01.2021 roku w Castellavazzo. Nie jest wykluczone, a nawet bardzo prawdopodobne, że był to jego syn. Attilio Zoldan miał jeszcze dwoje rodzeństwa: brata Benvenuto Fiorello ZOLDAN, ur. 19.12.1892 r. w Castellavazzo (data śmierci nieznana) i siostrę Luigię, ur. 5.05.1899 r. w Castellavazzo, która wyemigrowała do USA; zmarła dn. 29.09.1980 r. w Pittsburgh, Allegheny, Pennsylvania, USA¹¹.

Bibliografia

Archiwum Państwowe w Bydgoszczy, Akta miasta Solca Kujawskiego, sygn. 1685, 1713.
Urząd Stanu Cywilnego w Bydgoszczy, Zgony, nr 1546/1942.
Gazeta Pomorska z 3.01.2007 roku
<https://www.ancestry.com/genealogy/records/attilio-zoldan-24-pppppf> (dostęp 23.6.2024)

¹¹ <https://www.ancestry.com/genealogy/records/attilio-zoldan-24-pppppf> (dostęp 23.6.2024).